IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 23. Issue 02. Sentabr, 2026

HAMSHIRALARNING KASBIY FAOLIYATIDA INGLIZ TILIDAGI TIBBIY TERMINOLOGIYANI O‘ZLASHTIRISHNING AHAMIYATI

Valiyeva Shohida Nasirovna
“Respublika o‘rta tibbiyot va farmasevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazi” o‘qituvchisi

Muxutdinova Nilufar Axrorovna
“Respublika o‘rta tibbiyot va farmasevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazi” o‘qituvchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.22921446

Annotatsiya

Mazkur maqolada zamonaviy tibbiyot tizimida hamshiralarning kasbiy faoliyatida ingliz tilidagi tibbiy terminologiyani bilishning ahamiyati yoritilgan. Tibbiyot fanining jadal rivojlanishi, xalqaro ilmiy axborot almashinuvi, zamonaviy tibbiy texnologiyalar va xalqaro klinik amaliyotlarning kengayib borishi tibbiyot xodimlaridan ingliz tilidagi professional terminlarni tushunish va ulardan to‘g‘ri foydalanish ko‘nikmasiga ega bo‘lishni talab etmoqda. Maqolada hamshiralar uchun ingliz tilini o‘qitishda kasbiy yo‘naltirilgan yondashuv, tibbiy terminlarni kontekst asosida o‘rgatish, klinik vaziyatlardan foydalanish hamda interaktiv metodlarning ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, tibbiy ingliz tilini o‘rganishning professional kommunikativ kompetensiyani shakllantirishdagi o‘rni ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar

Ingliz tili, tibbiy ingliz tili, tibbiy terminologiya, hamshira, kasbiy kompetensiya, kommunikativ kompetensiya, malaka oshirish, ESP, tibbiy ta’lim, klinik muloqot.

Kirish

Bugungi kunda sog‘liqni saqlash tizimining rivojlanishi tibbiyot xodimlaridan nafaqat yuqori darajadagi kasbiy bilim va amaliy ko‘nikmalarni, balki xalqaro axborot makonidan samarali foydalanish kompetensiyasini ham talab qilmoqda. Tibbiyot sohasidagi ilmiy maqolalar, klinik tavsiyalar, xalqaro ma’lumotlar bazalari, zamonaviy tibbiy texnologiyalar va ko‘plab professional resurslarning ingliz tilida taqdim etilishi ushbu tilni tibbiyot xodimlari uchun muhim kasbiy vositaga aylantirmoqda. Hamshiralar bemor bilan bevosita muloqot qiluvchi, shifokor ko‘rsatmalarini bajaruvchi, tibbiy hujjatlarni yurituvchi hamda davolash va parvarish jarayonining muhim ishtirokchisi hisoblanadi. Shu sababli ularning kasbiy faoliyatida tibbiy terminlarni to‘g‘ri tushunish va qo‘llash muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, malaka oshirish kurslarida tahsil olayotgan hamshiralar uchun ingliz tilini o‘qitish umumiy til bilimlarini berish bilan cheklanmasdan, ularning bevosita kasbiy ehtiyojlariga yo‘naltirilishi lozim. Bunday yondashuv ingliz tilidagi tibbiy terminlarni amaliy vaziyatlarda qo‘llash imkoniyatini oshiradi.

ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 23. Issue 02. Sentabr, 2026

Asosiy qism

Tibbiy terminologiyaning hamshiralar faoliyatidagi o‘rni

Tibbiy terminologiya — tibbiyot sohasida qo‘llaniladigan maxsus atamalar tizimi bo‘lib, u kasalliklar, anatomik tuzilmalar, diagnostika, davolash, dori vositalari, tibbiy muolajalar va bemor holatini ifodalashda ishlatiladi.

Hamshiralar uchun ingliz tilidagi quyidagi terminlarni bilish amaliy jihatdan muhim hisoblanadi:

- **blood pressure** — arterial qon bosimi;
- **heart rate** — yurak urish tezligi;
- **respiratory rate** — nafas olish tezligi;
- **body temperature** — tana harorati;
- **pain** — og‘riq;
- **wound** — yara;
- **infection** — infeksiya;
- **medication** — dori vositasi;
- **injection** — in’eksiya;
- **intravenous injection** — vena ichiga yuborish;
- **patient history** — bemor anamnezi;
- **symptoms** — simptomlar;
- **diagnosis** — tashxis;
- **treatment** — davolash;
- **emergency** — shoshilinch holat.

Terminlarni faqat yodlash emas, balki ularni kasbiy kontekstda qo‘llash muhimdir. Masalan, “blood pressure” terminini alohida yodlashdan ko‘ra, **“The nurse measures the patient’s blood pressure”** kabi kasbiy gap tarkibida o‘rganish tinglovchining terminni amaliy faoliyat bilan bog‘lashiga yordam beradi.

Ingliz tilidagi tibbiy terminlarni o‘rganishning kasbiy ahamiyati

Hamshiralarning ingliz tilidagi tibbiy terminologiyani o‘zlashtirishi bir necha yo‘nalishda ahamiyat kasb etadi.

Birinchidan, ingliz tilidagi tibbiy adabiyot va axborot resurslaridan foydalanish imkoniyati kengayadi. Hamshira zamonaviy tibbiyotga oid maqolalar, qo‘llanmalar va xalqaro tavsiyalar bilan ishlashda asosiy terminlarni tushunishi mumkin.

Ikkinchidan, xalqaro tibbiy muhitda kommunikatsiya qilish imkoniyati rivojlanadi. Xorijiy mutaxassislar bilan muloqot qilish, seminar va konferensiyalarda ishtirok etish jarayonida kasbiy terminologiya muhim kommunikativ vosita hisoblanadi.

Uchinchidan, zamonaviy tibbiy texnologiyalarni o‘zlashtirish osonlashadi. Ko‘plab tibbiy uskunalar, dasturiy ta’minotlar va elektron resurslarda ingliz tilidagi atamalar uchraydi.

To‘rtinchidan, kasbiy rivojlanish uchun zarur bo‘lgan mustaqil ta’lim ko‘nikmalari shakllanadi. Ingliz tilini biladigan tibbiyot xodimi o‘z sohasi bo‘yicha xalqaro manbalarni mustaqil o‘rganish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Hamshiralar uchun tibbiy ingliz tilini o‘qitishda kasbiy yo‘naltirilgan yondashuv

Hamshiralarni ingliz tiliga o‘qitishda **ESP (English for Specific Purposes)**, ya’ni kasbiy maqsadlarga yo‘naltirilgan ingliz tili yondashuvidan foydalanish maqsadga muvofiq. ESP yondashuvida o‘quv materiallari tinglovchilarning kasbiy ehtiyojlari asosida tanlanadi.

Hamshiralar uchun darslarda umumiy kundalik mavzulardan tashqari quyidagi professional mavzularni o‘rganish mumkin:

- patient admission;
- taking vital signs;
- patient care;
- medication administration;
- first aid;
- emergency situations;
- communication with patients;
- communication with doctors;
- infection prevention and control;
- medical documentation.

Bunday yondashuv tinglovchining ingliz tilini real kasbiy vaziyatlar bilan bog‘lashiga imkon beradi.

Tibbiy terminlarni o‘rgatishda samarali metodlar

Tibbiy terminologiyani o‘zlashtirishda interaktiv metodlardan foydalanish dars samaradorligini oshirishi mumkin.

Case study metodida tinglovchilarga klinik vaziyat beriladi. Masalan, bemorning shikoyatlari va asosiy hayotiy ko‘rsatkichlari ingliz tilida taqdim etiladi. Tinglovchilar asosiy terminlarni aniqlaydilar va vaziyat bo‘yicha savollarga javob beradilar.

Role play metodida “hamshira–bemor” yoki “hamshira–shifokor” dialoglari tashkil etiladi. Bu usul tibbiy terminlarni real kommunikativ vaziyatda qo‘llash imkonini beradi.

Matching topshirig‘ida ingliz tilidagi terminlar ularning o‘zbekcha ma’nolari bilan moslashtiriladi.

Brainstorming yordamida ma’lum bir kasallik yoki tibbiy holat bilan bog‘liq inglizcha terminlar aniqlanadi.

Flashcardlardan foydalanish esa yangi terminlarni takrorlash va mustahkamlashga yordam beradi.

Shuningdek, rasmlar, tibbiy videolar, prezentatsiyalar va elektron testlardan foydalanish tinglovchilarning darsdagi faolligini oshirishi mumkin.

ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 23. Issue 02. Sentabr, 2026

Metodologiya

Mazkur maqolani tayyorlashda tibbiy ingliz tilini o‘qitish, kasbiy yo‘naltirilgan ta’lim va tibbiy terminologiyani o‘zlashtirishga oid ilmiy-metodik adabiyotlarni tahlil qilish, taqqoslash va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi.

Tadqiqotning asosiy obyekti sifatida malaka oshirish kurslarida tahsil olayotgan hamshiralarni ingliz tiliga o‘qitish jarayoni olindi.

Tadqiqot davomida quyidagi metodik yondashuvlar asos qilib olindi:

1.**Kasbiy ehtiyojlarni aniqlash** — hamshiralarning kundalik kasbiy faoliyatida uchraydigan inglizcha terminlar va kommunikativ vaziyatlarni aniqlash.

2.**Terminologik yondashuv** — tibbiy terminlarni mavzular bo‘yicha guruhlash va ularni kontekstda o‘rgatish.

3.**Kommunikativ yondashuv** — terminlarni dialog va amaliy vaziyatlar orqali qo‘llash.

4.**Interaktiv ta’lim** — Case study, Role play, Brainstorming, Matching va boshqa metodlardan foydalanish.

5.**Amaliy yo‘naltirilgan ta’lim** — o‘rganilgan til materiallarini hamshiraning real kasbiy faoliyati bilan bog‘lash.

Mazkur metodologik yondashuvlar orqali ingliz tilidagi tibbiy terminlarni shunchaki yodlashdan ko‘ra, ularni kasbiy faoliyatda tushunish va qo‘llashga e’tibor qaratiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilidagi tibbiy terminologiyani o‘zlashtirish zamonaviy hamshiraning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning muhim tarkibiy qismlaridan biridir. Tibbiyot sohasida xalqaro ilmiy axborot almashinuvi kengayib borayotgan sharoitda hamshiralar uchun ingliz tilidagi professional atamalarni bilish zamonaviy axborot resurslaridan foydalanish, kasbiy muloqotni rivojlantirish va mustaqil ta’lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Malaka oshirish kurslarida ingliz tilini o‘qitishda dars mazmunini hamshiralarning real kasbiy ehtiyojlariga moslashtirish, tibbiy terminlarni kontekst asosida o‘rgatish va interaktiv metodlardan foydalanish muhimdir. Ayniqsa, ESP yondashuvi orqali ingliz tili darslarini bevosita hamshiralik faoliyati bilan bog‘lash tinglovchilarning o‘quv motivatsiyasi va amaliy kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Hutchinson T., Waters A. **English for Specific Purposes: A Learning-Centered Approach.** Cambridge University Press, 1987.
2. Dudley-Evans T., St John M. J. **Developments in English for Specific Purposes: A Multi-Disciplinary Approach.** Cambridge University Press, 1998.
3. Basturkmen H. **Ideas and Options in English for Specific Purposes.** Lawrence Erlbaum Associates, 2006.
4. Nation I. S. P. **Learning Vocabulary in Another Language.** Cambridge University Press, 2001.
5. Harmer J. **The Practice of English Language Teaching.** Pearson Education, 2007.
6. Richards J. C., Rodgers T. S. **Approaches and Methods in Language Teaching.** Cambridge University Press, 2014.
7. World Health Organization. **Global Strategic Directions for Nursing and Midwifery 2021–2025.** Geneva: WHO, 2021.